

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos finansų ministro
2021 m. birželio 28 d. įsakymu
Nr. 1K-227
(Lietuvos Respublikos finansų ministro
2022 m. gegužės 5 d. įsakymo
Nr. 1K-161 redakcija)

(Plėtos programos pažangos priemonės apraše nurodytos informacijos pagrindimo aprašo forma)

PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS APRAŠE NURODYTOS INFORMACIJOS PAGRINDIMO APRAŠAS

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

Plėtos programos pažangos priemonės kodas ir pavadinimas	<i>(Nurodomas plėtos programos (toliau – PP) pažangos priemonės (toliau – priemonė) kodas ir pavadinimas taip, kaip nurodyta PP.)</i>
Nacionalinio pažangos plano uždavinys	<i>(Nurodomas Nacionalinio pažangos plano (toliau – NPP) uždavinys, prie kurio įgyvendinimo prisidedama priemone. Gali būti nurodomas tik vienas NPP uždavinys.)</i>
Plėtos programa	<i>(Nurodomas PP, prie kurios įgyvendinimo prisidedama priemone, pavadinimas. Nurodoma tik viena PP.)</i>
Atsakinga institucija (koordinuojančioji institucija)	<i>(Nurodoma už PP atsakinga ministerija (taip pat nurodoma koordinuojančioji institucija, jei yra koordinatorius).)</i>

Paaiškinimai:

1. Plėtos programos pažangos priemonės kodas nurodomas vadovaujantis Strateginio valdymo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292 „Dėl Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo, Lietuvos Respublikos regioninės plėtos įstatymo 4 straipsnio 3 ir 5 dalių, 7 straipsnio 1 ir 4 dalių ir Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 14¹ straipsnio 3 dalies įgyvendinimo“ (toliau – Strateginio valdymo metodika), 9 priede nustatyta tvarka.
2. Kartu su plėtos programos pažangos priemonės apraše nurodytos informacijos pagrindimo aprašu pateikiama stebėsenos rodiklio aprašymo kortelė, kurios forma pateikta Strateginio valdymo metodikos 2 priede. Jeigu veiklos (poveiklės) vykdymo pradžia nesuplanuota, stebėsenos rodiklio aprašymo kortelė gali būti nepildoma. Plėtos programos pažangos priemonės apraše esančios informacijos pagrindimo aprašas turi būti papildomas stebėsenos rodiklio aprašymo kortele ne vėliau nei iki kvietimo teikti projektų įgyvendinimo planus šiai veiklai (poveiklei) vykdyti paskelbimo dienos.
3. Plėtos programos pažangos priemonės apraše nurodytos informacijos pagrindimo aprašas pildomas iki plėtos programos pažangos priemonės aprašo derinimo su suinteresuotomis institucijomis, socialiniais partneriais ar programų portfelio valdytoju (net ir tais atvejais, kai alternatyvų palyginimų skaičiuoklėje (toliau – skaičiuoklė) numatyti skaičiavimai atliekami vėliau).

**II SKYRIUS
SIEKIAMAS POKYTIS**

PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS LAUKIAMAS POKYTIS
<i>Įvardijamos PP nurodytos problemos ir priežastys, kurios sprendžiamos priemone. Nurodomas priemone siekiamas kiekybinis ir (ar) kokybinis pokytis (tikslinei grupei, paslaugos prieinamumui, jos kiekybei ar kokybei (jei aktualu). Jeigu priemonė reikalinga problemos pasekmėms šalinti, nurodomas laukiamas priemonės poveikis problemos pasekmėms (ir pagrindžiama, kodėl nėra galimybių šalinti sprendžiamos problemos priežasčių).</i>

Jeigu panaši priemonė ar priemonių rinkinys arba panaši veikla buvo įgyvendinti anksčiau, pateikiama informacija, kas lėmė, kad problema liko neišspręsta.

III SKYRIUS ALTERNATYVŲ ANALIZĖ

PIRMASIS SKIRSNIS PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS ALTERNATYVOS
<i>Nurodomos alternatyvos, kurios bus lyginamos. Kiekviena alternatyva aprašoma pagal šiuos požymius:</i> - alternatyvos numeris ir pavadinimas; - veiklos; - tikslinės grupės (į ką nukreiptos priemonės veiklos); - projektų vykdytojai; - siekiami rezultatai; - finansavimo apimtis; - finansavimo forma. <i>Jeigu formuluojant alternatyvas pasirenkama spręsti skirtingas PP nurodytas priežastis, paaiškinami šie skirtumai.</i> <i>Kai analizuojamas tik vienas veiklų rinkinys arba dvi alternatyvos, pagrindžiama, kodėl negali būti nagrinėjamos kitos alternatyvos (pagal Strateginio valdymo metodikos 81.2 papunktyje alternatyvų vertinimui taikomas išimtis arba kai objektyviai galima pagrįsti, kad būdas yra vienas arba alternatyvos jau yra įvertintos rengiant kitus dokumentus).</i> <i>Kai priemonei įgyvendinti numatoma tik analitinė veikla, paaiškinama, kodėl ta veikla būtina (ji turi būti tiesiogiai susijusi su priemone) ir kaip apskaičiuota jai reikalinga suma.</i> <i>Paaiškinami (kai aktualu) erdviniai apribojimai (įskaitant Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano nuostatas), lemiantys priemonės alternatyvų formavimą.</i>

Paaiškinimai:

Plėtros programos pažangos priemonės alternatyvos nurodomos pasirenkant galimas skirtingas veiklas ar poveikles (reguliacines, investicines, komunikacines, analitines, mišrias) ir jų derinius bei kitus esminius intervencijos sprendinius (tikslinės grupės segmentas, projektų vykdytojai, kt.).

Plėtros programos pažangos priemonės veiklų tipai:

- reguliacinės veiklos (nustatomi, pakeičiami ar panaikinami įpareigojimai, įvedami ir pakeičiami mokesčiai, nustatomos arba pakeičiamos paskatos ir panašiai);
- investicinės veiklos (infrastruktūros vystymas, paslaugų teikimas ir investicijos į žinias bei žmogiškuosius išteklius);
- komunikacinės veiklos (veiklos, kuriomis siekiama tikslingą grupę supažindinti su naujomis idėjomis, siekiant elgsenos ir nuostatų pokyčio. Komunikacinės veiklos gali būti savarankiškos arba palengvinančios (pastiprinančios) kitų veiklų vykdymą);
- analitinės veiklos (informacijos apie konkrečių veiklos ar atsakomybės sritį ir su ja susijusius reiškinius rinkimas, apdorojimas, gretinimas su kita turima informacija, kokybiškai naujų duomenų, kurie yra šių informacijos apdorojimo procesų rezultatas ir kurie skirti sprendimams priimti, gavimas).

Plėtros programos pažangos priemonės alternatyvos turi būti skirtos tai pačiai problemai spręsti. Niekio nedarymas netaikomas alternatyva. Alternatyvos turėtų būti skirtos bent viena veikla arba kitais esminiais intervencijos sprendiniais (pvz., skirtingi projektų vykdytojai, finansavimo forma, tikslinė grupė, finansavimo apimtys).

Nurodant alternatyvas turi būti atsižvelgiama į tai, kad teisės aktų nuostatos gali būti keičiamos ir jų keitimas gali būti viena iš alternatyvos veiklų. Nurodant alternatyvas aprašoma, ar bus tiesiogiai prisidedama prie Nacionalinio pažangos plano horizontaliųjų principų įgyvendinimo ir kaip tai bus daroma (siekiant projekto tikslo, per tikslingą grupę, projekto vykdytojus, įgyvendinant projekto veiklas, siekiant rodiklių reikšmių, rezultatų ir pan.)

Jeigu nurodant plėtros programos pažangos priemonės įgyvendinimo alternatyvas pirmiausia būtina vykdyti analitinę veiklą, plėtros programos pažangos priemonės aprašas gali būti tvirtinamas nurodant tik šią veiklą. Kartu su analitine veikla gali būti planuojamos ir kitos veiklos, kurių alternatyvų vertinimas neatliekamas.

Toliau pateikiami klausimai, padedantys nurodyti plėtros programos pažangos priemonės alternatyvas. Dalis klausimų taikoma tais atvejais, kai plėtros programos pažangos priemonės alternatyva aprašoma remiantis anksčiau jau įvykdytomis veiklomis. Rekomenduojama klausimus apgalvoti ir aptarti plėtros programos pažangos priemonės rengimo grupėje, į klausimus atsakyti rašytine forma nereikalaujama.

- (Kai svarstomos anksčiau įvykdytos veiklos): Ar anksčiau įvykdytos veiklos pasiteisino? Kokie yra veiklų įvykdymo rezultatų, poveikio ir naudingumo visuomenei įrodymai (vertinimų išvados, statistiniai duomenys, išlaidų peržiūros duomenys ir pan.)? Kokie buvo sėkmingiausi įgyvendintos plėtros programos pažangos priemonės projektai? Ar anksčiau įvykdytos veiklos ar dalis veiklų gali būti įtrauktos į plėtros programos pažangos priemonės alternatyvą?

- (Kai svarstomos anksčiau įvykdytos veiklos): Ar intervencija buvo pritaikyta pagal teritorinius ypatumus (teritorinius ar regioninius skirtumus) bei kitus demografinius ir socialinius ar ekonominius tikslinių grupių skirtumus? Ar ši informacija gali būti panaudota nustatant plėtros programos pažangos priemonės alternatyvas?

- (Kai svarstomos anksčiau įvykdytos veiklos): Kokie esminiai pokyčiai įvyko įgyvendinant ankstesnę plėtros programos pažangos priemonę bei „ex post“ laikotarpiu (viešosios paslaugos apimčių ir poreikio pokyčiai, projektų vykdytojų veiklos, susijusios su investicijomis, vykdymo ar teisinio statuso pokyčiai, disponavimo turtu ir turto nuosavybės pokyčiai, kt.)? Ar anksčiau įgyvendinta plėtros programos pažangos priemonė (veikla) galėtų būti pakeista atsižvelgiant į įvykusius pokyčius ir taip nustatoma alternatyva?

- Ar galėtų būti nustatyta alternatyva remiantis kitų šalių praktika, moksliniais straipsniais ir (ar) tarptautinių organizacijų rekomendacijomis?

- Ar viena iš alternatyvų galėtų būti tam tikrų reguliacinių ir komunikacinių veiklų įvykdymas be investicinių veiklų arba su minimaliomis investicijomis?

- Ar viena iš alternatyvų galėtų būti problemos sprendimo perdavimas privačiam sektoriui? Ar problema galėtų būti sprendžiama pritraukiant privačių lėšų? Ar problema galėtų būti sprendžiama pritraukiant nevyriausybinių organizacijų?

- Ar egzistuoja galimybė išplėsti paslaugos teikėjų ar plėtros programos pažangos priemonės vykdytojų grupę apmokestinant (iš dalies apmokestinant) paslaugas, siekiant sumažinti našta viešajam sektoriui?

- Ar planuojamos finansuoti veiklos turi potencialo būti finansiškai gyvybingos (duoti grynujų pajamų arba leisti sutaupyti lėšų)? Ar įgyvendinant plėtros programos pažangos priemonę galėtų būti taikomos finansinės priemonės?

- Ar viena iš plėtros programos pažangos alternatyvų galėtų būti paslaugų teikimo konsolidavimas ar paslaugų teikėjų kooperavimasis?

- Kokius problemos sprendimus siūlo socialiniai ir ekonominiai partneriai? Ar remiantis šiais siūlymais galima sukurti alternatyvą?

- Kaip atsižvelgta į Nacionalinio pažangos plano horizontaliųjų principų įgyvendinimą? Kaip jie bus įgyvendinami pagal toliau nurodytus požymius?

ANTRASIS SKIRSNIS **PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS GERIAUSIOS ALTERNATYVOS** **PASIRINKIMAS**

Pildoma, kai skaičiuoklėje palyginamos alternatyvos arba apskaičiuojama vieno veiklų rinkinio ekonominė nauda.

Jei buvo lyginamos alternatyvos, pateikiama išvada, kuri alternatyva pasirenkama ir kodėl. Pateikiama pasirinktų veiklų sąsaja su PP nurodytomis priežastimis.

Jei buvo skaičiuojama vieno veiklų rinkinio ekonominė nauda, pateikiama išvada apie pasirinkto veiklų rinkinio ekonominę naudą.

Paaškinimai:

Plėtros programos pažangos priemonės alternatyvų palyginimas atliekamas taikant sąnaudų ir naudos analizę (toliau – SNA) arba sąnaudų veiksmingumo analizę (toliau – SVA) ar kitus su programų portfelio valdytoju suderintus metodus. Kai plėtros programos pažangos priemonės alternatyvoms palyginti pasirenkama SVA ar kiti metodai, pagrindžiamas metodo pasirinkimas.

Plėtros programos pažangos priemonės rengėjas SNA gali pasirinkti visais atvejais, tačiau SVA gali būti taikoma, kai tenkinami visi šie bendrieji kriterijai:

a) visomis plėtros programos pažangos priemonės alternatyvomis siekiama tų pačių homogeniškų rezultatų rodiklių;

b) siejami rezultatai yra tokie svarbūs, kad nėra abejonių dėl jų naudos ir poreikio (būtinių) juos pasiekti;

c) plėtros programos pažangos priemonės esmė yra didinti efektyvumą, t. y. gerinti sąnaudų ir siekiamų rezultatų santykį. Taigi įgyvendinant plėtros programos pažangos priemonę pirmiausia efektyviau panaudojami valstybės finansiniai ištekliai, o paslaugos ar infrastruktūros prieinamumo padidėjimas gali atsirasti tik kaip geresnio lėšų panaudojimo padarinys. Šiuo atveju kokybiniai pokyčiai gali pasireikšti tik dėl natūralios technologinės kaitos;

d) plėtros programos pažangos priemonės alternatyvose nėra sąnaudų elementų, kurių nebūtų galima įvertinti, o paslėptos sąnaudos (jei tokių vis dėlto galėtų būti) nedidelės ir nereikšmingos;

e) plėtros programos pažangos priemonės alternatyvos nepasižymi skirtingu išoriniu poveikiu arba jų skirtumai nereikšmingi.

SVA išimtinai gali būti (bet neprivalo) taikoma ir tokiu atveju, kai veiksmų įgyvendinimas yra privalomas dėl Europos Sąjungos direktyvų reikalavimų ar tarptautinių įsipareigojimų (pvz., NATO, Šengeno sutarties) ir pagal šiuos reikalavimus ar įsipareigojimus būtini konkretūs veiksmai ir rezultatai. Išimtis taikyti SVA galima ir tokiu atveju, kai tai suderinta su programų portfelio valdytoju, jam pateikus tokio siūlymo pagrindimą.

Plėtros programos pažangos priemonės alternatyvų palyginimas atliekamas naudojant skaičiuoklę (skaičiuoklę skelbiama interneto svetainėje adresu: https://www.ppplietuva.lt/lt/docview/?file=%2Fdocuments%2Ffiles%2FPriemoniu+skaičiuokle_v1_0_20210211.xlsm). Jeigu pasirinkta SNA, pagrindžiamas ekonominės naudos komponentų pasirinkimas ir skaičiavimai, kurie turi būti atlikti naudojant skaičiuoklę. Skaičiuoklę naudojama ir tuo atveju, kai nagrinėjamas tik vienas veiklų rinkinys.

Naudojant skaičiuoklę apskaičiuojamos ir nurodomos kiekvienos plėtros programos pažangos priemonės alternatyvos palyginamųjų rodiklių reikšmės:

- *ekonominės naudos ir išlaidų santykis (taikant SNA);*
- *santykinis rodiklis (taikant SVA);*
- *daugiakriterės analizės rodiklis (taikant daugiakriterę analizę).*

Nurodoma, kuri plėtros programos pažangos priemonės alternatyva visuomenei naudingiausia, remiantis alternatyvų palyginamųjų rodiklių reikšmėmis ir atsižvelgiant į jos poveikį viešiesiems finansams.

Naudojant skaičiuoklę nustatomas naudingiausios plėtros programos pažangos priemonės alternatyvos poveikis viešiesiems finansams. Nurodoma, iš kokių šaltinių įgyvendinus plėtros programos pažangos priemonę bus finansuojamos padidėjusios išlaidos (jei išlaidos padidėja).

Pastaba. *Pasviruoju šriftu ir pilka spalva pažymėtas tekstas pildant formą ištrinamas.*
